

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

**НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Одеса – 2022

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою
Державного закладу
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
Протокол № 9 від 25 лютого 2022 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» Олексій Анатолійович Листопад

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського
національного університету імені І.І. Мечникова Ірина Петрівна Анненкова

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник
наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет
Ушинського, 2022. 190 с.

© Кафедра педагогіки
Університету Ушинського, 2022
© ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради, 2022

Література

1. Вульффов Б.З., Харкин В.И. Педагогика рефлексии. Москва, 1996.
2. Кузьмина Н.В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилища. Москва : Высшая школа, 1989. 167 с.
3. Никитин В.А. Социальная работа: проблемы теории и подготовки специалистов. Учебное пособие. Москва: Московский психолого-социальный институт, 2002. 236 с.
4. Пометун О.І., Фрейман Г.О. Методика навчання історії в школі. Київ: Генеза, 2006. 328 с.

ПРОЄКТНА ТЕХНОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

І.О. Бартенєва,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Ключова реформа МОН України «Нова українська школа» визнала інтеграцію одним з ефективних шляхів оновлення змісту і методів навчання в сучасній освіті.

Науковці (Н.Ю. Пахомова, Є.С. Полат) зазначають, що у сучасній динамічній глобальній економіці, яка зосереджується на розвитку, обміні знаннями та інформацією, виграють ті, хто за необхідності вміють одночасно і поєднувати, і застосовувати свої знання з кількох дисциплін [4, с.90]. Стає зрозумілим універсальність проєктного навчання для досягнення завдань інтегрованого навчання на основі компетентнісного підходу.

Розробка методики проєктної діяльності здійснюється вченими від встановлення загальних класифікаційних ознак методу проєктів як педагогічної технології (Г.К. Селевко, О.М. Пехота) до класифікації проєктів та установа типологічних їх ознак (В.В. Гузєєв, Л.В. Дорогань, В.Н. Куріцина тощо) [3].

Розгляд основ проєктної роботи (алгоритм роботи над проєктом, представлення результатів роботи) спостерігається у працях Л.П. Міронець, І.І. Карташової, О.В. Тагліної, Є.С. Цикало тощо.

З'ясуванню особливостей навчальної діяльності студентів під час проведення проєктів присвячені праці А.В. Леонтовича, Л.І. Пасько, А.В. Теремової.

Розгляд методу проєктів у контексті компетентнісного навчання висвітлено у працях М.А. Гончарова, Г.А. Дьоміна, Н.В. Решетнікової[4, с.70].

Сучасним постає питання розгляду проєктного навчання з погляду інтегративних процесів, що відбуваються в освіті на всіх рівнях її здобуття.

Постановка завдання. Мета статті – розкриття інтеграційного потенціалу проєктної технології здобувачів вищої освіти шляхом апробації на практичних заняттях з педагогічних дисциплін.

Площина компетентнісного та інтегративного підходів стала відправною точкою процесу модернізації української освіти, характеристикою якої являється проєктна діяльність.

Проєктна робота студентів – це пошукова діяльність наукового характеру, що спрямована на пояснення явищ, процесів, установлення їх зв'язків і відносин, обґрунтування фактів за допомогою наукових методів пізнання, у результаті якої суб'єктивний характер «відкриттів» може набувати певної об'єктивної значущості та новизни [1, с.67].

Виконання проєктної роботи студентами у процесі вивчення педагогічного матеріалу відбувалося при оптимальному співвідношенні репродуктивних і творчих завдань, колективних форм організації процесу навчання, максимальному насиченні практичних занять ситуаціями спільної творчої діяльності.

Структурні елементи проєкту могли змінюватись в залежності від конкретних цілей та завдань. Діяльність студентів в процесі творчого або ігрового проєкту здійснювалася поетапно. Проєктна технологія включала три етапи: підготовчий, технологічний, заключний.

На підготовчому етапі визначалася проблема, формулювалися цілі та завдання щодо її розв'язання: проблема завжди повинна була бути цікавою. У подальшому здійснювався розподіл роботи між студентами. На наступному етапі відбувався збір інформації, вирішувалися завдання. На заключному етапі оформлявся проєкт, здійснювався його захист, підводилися підсумки [2, с.78].

Для використання методу проєктів необхідна була значна попередня підготовка, яка проводилася постійно, систематично та паралельно з роботою над проєктом.

Основні вимоги до створення проєкту:

- 1) наявність значної в дослідницькому та творчому плані проблеми;
- 2) практичне, теоретичне значення результатів;
- 3) самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність студентів на заняттях та в позааудиторний час;
- 4) структурування змістової частини проекту;
- 5) використання дослідницьких методів: визначення проблеми, задач дослідження, обговорення методів дослідження, оформлення кінцевих результатів, висновки.

Проекти можна поділити на чотири основні категорії:

- 1) Інформаційні та дослідні проекти;
- 2) Оглядові проекти;
- 3) Організаційні проекти, проекти-презентації.

Робота над проектом проводилася в чотири етапи:

- 1) Підготовчий етап;
- 2) Робочий етап;
- 3) Презентація;
- 4) Підбиття підсумків.

Вважаємо, що актуальним питанням проектної методики був контроль за діяльністю студентів та оцінювання. Необхідно було оцінювати як процес, так і результат.

Ми у дослідженні використовували способи поточного та підсумкового контролю. До способів поточного контролю належали: тести, анкети, індивідуальні інтерв'ю, бланки для самоконтролю, звітні аркуші, бланки для взаємоконтролю.

До способів підсумкового контролю належали: письмовий звіт за проектом, це розроблений студентами матеріал (кінцевий продукт проектної діяльності, а саме: сценарії, картки, описи, газети, статті, а також тексти, бланки для само- та взаємоконтролю).

Наприклад:

1. Яка частина цього проекту була найцікавішою? Чому?
2. Яка була не цікавою? Чому?
3. Хто був найактивнішим учасником у твоїй групі?
4. Що ти дізнався із цього проекту? Над чим слід попрацювати?

Під час організації проектної роботи взаємодія студентів ґрунтувалася на принципах співробітництва, спільно працюючи, у здобувачів вищої освіти формувалися комунікативні вміння, колективістські якості. Їхня активність спостерігалась у взаємодії між собою, прагненні досягти не лише власного

успіху, а певного результату в роботі, взаєминах з одногрупниками. Завдяки активній участі у проєкті, більшість студентів навчилися переборювати властивий їм егоцентризм. Студенти навчилися керувати своєю поведінкою відповідно до обставин. Встановлено вплив позитивної динаміки розвитку пізнавальної активності студентів на результативність навчання. Велика група здобувачів вищої освіти досить активно включилась у спільну діяльність з товаришами, при цьому отримували задоволення від такої взаємодії на практичних заняттях з педагогічних дисциплін.

Набуваючи досвіду співпраці, вони вчилися взаємодіяти: шукали контактів, зацікавленості у спілкуванні, а відтак відбувався безпосередній виховний процес студентської молоді.

Активність, що забезпечувала взаємодію, співробітництво між одногрупниками, сприяло формуванню дружелюбності, доброзичливості, чуйності до товариша, взаємодопомоги.

Слід зазначити, що проєктна технологія за умов активізації її виховної функції була ефективним засобом виховання дружніх стосунків студентів у колективі та формування гуманістично орієнтованої особистості.

За нашими спостереженнями після впровадження проєктної технології у навчально-виховному процесі ЗВО у групах стала переважати доброзичливість у стосунках та взаємні симпатії, часто був життєрадісний настрій, студентам подобалось спілкуватися як у позааудиторний час, так і на практичних заняттях, вони брали активну участь у співпраці. Наведемо зразки проєктних технологій під час вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка». Перша група студентів виконувала проєктну роботу – створення педагогічних концептуальних карт; друга – створення фантастичного міста «Дидактика».

Виготовлення педагогічних концептуальних карт. Концептуальна карта – це ментальна й графічна репрезентація понятійної картини з дисципліни «Педагогіка», в вузлах якої знаходяться важливі концепції, а поєднання, що пов'язують ці вузли (стрілки, лінії, дуги), відображають зв'язки між ними. Робота з такими картами можлива у декількох формах: фронтальній (викладач і студенти разом створюють педагогічний граф на дошці, використовуючи прийом «мозкової атаки»); груповій (студенти працюють над створенням карти в малих групах – на занятті); парній (робота проводиться в парі у позааудиторний час упродовж опрацювання тематичного модуля) та індивідуальній (студент працює самостійно у позааудиторний час). Ми використовували групову форму навчання під час вивчення педагогічної дисципліни.

Як свідчить досвід, такий нетрадиційний засіб розвитку критичного мислення студентів, як групове виготовлення педагогічних концептуальних карт, є не тільки оригінальним, але й ефективним методичним прийомом.

Під час продукування, аналізу й вибору ідей у студентів розвивалися усі компоненти професійної компетентності – від фахового (мовленнєвий, соціокультурний аспекти) і педагогічного (мотиваційно-стимулюючий, інформативний, конструктивно-проектувальний, організаторський аспекти) до особистісного (розвиток уваги, мислення, толерантного ставлення до співрозмовника). Саме на це й спрямоване було взаємонавчання. У таких умовах якість кінцевого продукту безперечно залежала від колективних зусиль і наблизило умови навчання до творчих, інтерактивних [4, с.90].

Друга проектна група створювала фантастичне місто «Дидактика», моделювала певні професійні ситуації (давала педагогічні назви вулицям, площам, різним об'єктам фантастичного міста; складала легенду до карти). При цьому їх діяльність супроводжувалась глибоким аналізом професійної поведінки її учасників, формуючи у них здібність до рефлексії й самовдосконалення. Наприклад: інститут «Інтерактивних технологій», театр професійної майстерності «Мозкова атака», музей шкільних реліквій «Нетрадиційні уроки», велика рейтингова арена «Методи навчання», міжшкільна гауптвахта «Форми організації навчання».

Висновок. Підводячи підсумки перевірки ефективності застосування проектної технології, можна зробити висновок, що включення її у навчальний процес сприяло більш глибокому й міцному засвоєнню матеріалу з дисциплін педагогічного циклу.

Пропоновані проектні технології були адекватним компенсаторним механізмом зменшення аудиторного навантаження. Особливо позитивно побудова навчального процесу на базі проектного педагогічного середовища позначалася на знаннях слабовстигаючих студентів. Вони стали не тільки глибше засвоювати досліджуваний матеріал, але й довше його пам'ятали, тому що була ефективна організація творчої роботи. Також покращилися показники залишкових знань у студентів випускних курсів.

У результаті проведених досліджень було встановлено, що використання проектної технології сприяє зменшенню труднощів адаптаційного періоду у професійній діяльності молодих учителів, набуттю навичок та умінь творчого підходу до виконання педагогічних функцій.

Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо у розробці науково-методичних рекомендації для майбутніх вчителів із питань ефективного

використання проєктної технології для розвитку нестандартного логічного мислення й оволодіння живою діалектикою педагогічної думки.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів складної та багатогранної проблеми. Воно відкриває перспективу для більш глибокого вивчення умов, особливостей технології проведення проєктів для покращення якості підготовки майбутніх учителів.

Література

1. Вольфовська Т. Становлення інтерактивних умінь як психологічна проблема інтеграції особистості в суспільне життя. *Педагогіка і психологія*. 2002. № 4. С.67– 69.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: навчальний посібник. Київ: Академічне видавництво, 2004. 352 с.
3. Іванішена С. Форми та методи інтерактивного навчання. *Початкова школа*. 2006. № 3. С. 9–11.
4. Кічук Н.В. Формування творчої особистості вчителя. Київ : Либідь, 1991. 120 с.
5. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: монографія. Київ : Поліграфкнига, 1996. 120 с.

ОРГАНІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ПРЕДМЕТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ЦИКЛУ У ЗВО.

О.П.Ноздра,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Постановка проблеми. Пандемія 2019 року стала цивілізаційним викликом для всього людства, що відобразилося на освітній галузі. У більшості країн світу навчальні заклади різного типу змушені були перейти на дистанційне навчання.

Частина ЗВО, які ще до карантинних обмежень мали певні напрацювання в цій галузі, змогли відносно швидко перебудуватися відповідно до нових вимог